

ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

18 травня 2016 року

м. Київ

Судова палата у цивільних справах
Верховного Суду України в складі:

головуючого Охрімчук Л.І.,
суддів: Гуменюка В.І., Романюка Я.М.,
Лященко Н.П., Сімоненко В.М., Яреми А.Г.,

розглянувши в судовому засіданні справу за позовом приватного акціонерного товариства «Страхова компанія «Арсенал Страхування» до ОСОБА_1, відкритого акціонерного товариства «Національна акціонерна страхова компанія «Оранта» про відшкодування витрат у порядку регресу та стягнення франшизи за заявою приватного акціонерного товариства «Страхова компанія «Арсенал Страхування» про перегляд ухвали колегії суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 29 липня 2015 року,

в с т а н о в и л а :

У червні 2014 року приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «Арсенал Страхування» (далі – ПрАТ «СК «Арсенал Страхування») звернулось до суду з позовом до ОСОБА_1, відкритого акціонерного товариства «Національна акціонерна страхова компанія «Оранта» (далі – ВАТ «НАСК «Оранта») про відшкодування витрат у порядку регресу та стягнення франшизи.

Позивач зазначав, що виплатив страхове відшкодування за пошкодження автомобіля ОСОБА_2 у дорожньо-транспортній пригоді (далі – ДТП), що сталася 23 листопада 2013 року в м. Борисполі Київської області з вини ОСОБА_1, цивільно-правова відповідальність якого була застрахована у ВАТ «НАСК «Оранта».

Посилаючись на те, що до нього перейшло право вимоги до ВАТ «НАСК «Оранта» як особи, відповідальної за завдані збитки ОСОБА_1, позивач просив стягнути з ОСОБА_1 510 грн франшизи та з ВАТ «НАСК «Оранта» 42 тис. 415 грн 54 коп. страхового відшкодування в порядку регресу.

Сарненський районний суд Рівненської області рішенням від 11 листопада

2014 року, залишеним без змін ухвалою Апеляційного суду Рівненської області від 7 квітня 2015 року, у задоволенні позову ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» відмовив.

Колегія суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ ухвалою від 29 липня 2015 року рішення Сарненського районного суду Рівненської області від 11 листопада 2014 року та ухвалу Апеляційного суду Рівненської області від 7 квітня 2015 року в частині позовних вимог ПрАТ «СК «Арсенал страхування» до ВАТ «НАСК «Оранта» про відшкодування витрат у порядку регресу скасувала; провадження у справі за позовом ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» до ВАТ «НАСК «Оранта» про відшкодування витрат у порядку регресу закрила; рішення Сарненського районного суду Рівненської області від 11 листопада 2014 року та ухвалу Апеляційного суду Рівненської області від 7 квітня 2015 року в частині позовних вимог ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» до ОСОБА_1 про стягнення франшизи скасувала, справу в цій частині направила на новий розгляд до суду першої інстанції.

У заяві про перегляд ухвали колегії суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 29 липня 2015 року ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» просить скасувати це судове рішення та направити справу на новий розгляд до суду першої інстанції з передбачених пунктами 1, 2 частини першої статті 355 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України) підстав неоднакового застосування судом касаційної інстанції статті 1191 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), що спричинило ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах, та статті 16 ЦПК України – при оскарженні судового рішення, яке перешкоджає подальшому провадженню у справі або яке прийнято з порушенням правил підсудності або встановленої законом компетенції судів щодо розгляду цивільних справ.

На обґрунтування заяви ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» надало копії ухвал колегії суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 31 липня, 6 і 20 листопада 2013 року.

Заслухавши суддю-доповідача, перевіrivши наведені в заяві ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» доводи, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України дійшла висновку про те, що заява не підлягає задоволенню з огляду на таке.

За положеннями пунктів 1, 2 частини першої статті 355 ЦПК України заява про перегляд судових рішень у цивільних справах може бути подана з підстав: неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, що спричинило ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах; неоднакового застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм процесуального права – при оскарженні судового рішення, яке перешкоджає подальшому провадженню у справі або яке прийнято з

порушенням правил підсудності або встановленої законом компетенції судів щодо розгляду цивільних справ.

Згідно із частиною першою статті 360⁵ ЦПК України Верховний Суд України відмовляє у задоволенні заяви, якщо обставини, які стали підставою для перегляду справи, не підтвердилися, або норми права у рішенні, про перегляд якого подана заява, були застосовані правильно.

У справі, яка переглядається, суди встановили, що згідно з постановою Бориспільського міськрайонного суду Київської області від 23 грудня 2013 року 23 листопада 2013 року АДРЕСА_1 сталася ДТП за участю автомобілів «Мерседес-Віто» під керуванням ОСОБА_1, «Хюндай» та «Порше» під керуванням ОСОБА_2; ці автомобілі отримали механічні пошкодження; ОСОБА_1 визнано винним у ДТП, притягнуто до адміністративної відповідальності, передбаченої статтею 124 Кодексу України про адміністративні правопорушення, та накладено на нього адміністративне стягнення у вигляді штрафу в розмірі 340 грн.

12 листопада 2013 року між ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» та ОСОБА_2 укладено договір добровільного страхування наземного транспортного засобу, відповідно до умов якого позивач згідно з платіжним дорученням від 16 грудня 2013 року виплатив приватному підприємцеві ОСОБА_3 за проведення ремонту автомобіля «Порше» на підставі наряду-замовлення грошові кошти в розмірі 42 тис. 939 грн 44 коп.

Відмовляючи в задоволенні позовних вимог ПрАТ «СК «Арсенал Страхування», суд першої інстанції, з висновками якого погодився суд апеляційної інстанції, виходив з того, що ВАТ «НАСК «Оранта» не несе відповідальності перед позивачем, оскільки у встановлені статтею 33 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» строки ОСОБА_1 письмово не повідомив про ДТП страховика ВАТ «НАСК «Оранта», з яким у нього укладено договір обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності. Суди також вважали, що відсутні підстави для стягнення франшизи з ОСОБА_1, оскільки позивач не надав суду поліс про його цивільно-правову відповідальність.

Скасовуючи ці судові рішення в частині позовних вимог ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» до ВАТ «НАСК «Оранта» про відшкодування витрат у порядку регресу із закриттям провадження у справі в цій частині, суд касаційної інстанції виходив з того, спір у частині суб'єктного складу виник між юридичними особами, тому підвідомчий господарським судам і не підлягає вирішенню в порядку цивільного судочинства, отже, на підставі пункту 1 частини першої статті 205 ЦПК України провадження у справі в цій частині підлягає закриттю.

Крім того, скасовуючи судові рішення судів попередніх інстанцій у частині позовних вимог ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» до ОСОБА_1 про стягнення франшизи з направленням справи в цій частині на новий розгляд до суду першої інстанції, касаційний суд вважав, що суди, порушивши вимоги ЦПК України, не

оцінили належно доказів, не перевірили їх допустимість і достовірність, достатність і взаємний зв'язок у сукупності, не дотримались вимог статті 10, частини першої статті 61 ЦПК України та дійшли передчасного висновку про відсутність підстав для стягнення франшизи з ОСОБА_1.

Разом з тим в ухвалах колегії суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 31 липня, 6 і 20 листопада 2013 року, наданих заявником для порівняння, містяться висновки про те, що оскільки у спорах, що виникають з відносин щодо відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки, сторонами є як юридичні, так і фізичні особи, урахувавши вимоги статей 15, 16, частини другої статті 118 ЦПК України, при визначенні судової юрисдикції суди мають виходити з того, що такі справи підлягають розгляду в порядку цивільного судочинства в разі, якщо однією зі сторін є фізична особа.

Отже, існує неоднакове застосування судом касаційної інстанції статті 16, пункту 1 частини першої статті 205 ЦПК України.

Вирішуючи питання про усунення розбіжностей у застосуванні судом касаційної інстанції вказаних норм процесуального права, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України виходить з такого.

Частинами першою і другою статті 15 ЦПК України визначено, що у порядку цивільного судочинства суди розглядають справи щодо захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів, що виникають із цивільних, житлових, земельних, сімейних, трудових відносин, а також щодо інших правовідносин, крім випадків, коли розгляд таких справ проводиться за правилами іншого судочинства. Законом може бути передбачено розгляд інших справ за правилами цивільного судочинства.

Відповідно до статей 1, 12 ГПК України господарському суду підвідомчі справи між юридичними особами у спорах, що виникають при укладанні, зміні, розірванні і виконанні господарських договорів.

У справі, яка переглядається, ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» звернулось до суду з позовом до ОСОБА_1, ВАТ «НАСК «Оранта» про відшкодування витрат у порядку регресу та стягнення франшизи, понесених ним унаслідок виплати страхового відшкодування за пошкодження автомобіля ОСОБА_2 у ДТП з вини ОСОБА_1, цивільно-правова відповідальність якого була застрахована у ВАТ «НАСК «Оранта».

Згідно зі статтею 16 ЦПК України не допускається об'єднання в одне провадження вимог, які підлягають розгляду за правилами різних видів судочинства, якщо інше не встановлено законом.

Розгляд справ між юридичними особами віднесено до компетенції господарського суду.

Отже, зазначена справа в частині позовних вимог ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» до ВАТ «НАСК «Оранта» про відшкодування витрат у порядку регресу не підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства.

Положеннями частини першої статті 340 ЦПК України передбачено, що

судове рішення підлягає скасуванню із закриттям провадження у справі або залишенням заяви без розгляду з підстав, визначених статтями 205 і 207 цього Кодексу.

Згідно з пунктом 1 частини першої статті 205 ЦПК України суд своєю ухвалою закриває провадження у справі, якщо справа не підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства.

За таких обставин підстав для скасування ухвали колегії суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 29 липня 2015 року немає.

Керуючись пунктом 2 частини першої статті 355, пунктом 2 частини першої, частиною третьою статті 360³, статтею 360⁵ ЦПК України, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України

п о с т а н о в и л а :

У задоволенні заяви приватного акціонерного товариства «Страхова компанія «Арсенал Страхування» про перегляд ухвали колегії суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 29 липня 2015 року відмовити.

Постанова Верховного Суду України є остаточною і може бути оскаржена тільки на підставі, встановленій пунктом 3 частини першої статті 355 Цивільного процесуального кодексу України.

**Головуючий
Охрімчук**

Л.І.

Судді:

В.І. Гуменюк

Н.П. Лященко

Я.М. Романюк

В.М. Сімоненко

А.Г. Ярема